İDARİ YARGILAMA HUKUKU

1. BÖLÜM: İDARİ YARGILAMAH UKUKUNA GİRİŞ

TÜRKİYE'DEKİ İDARİ YARGI SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

- Dayanağını anayasadan alır.
- Danıştay biçiminde örgütlenmiştir.
- İdari yargı mercilerinin görev alanı geniş tutulmuştur.
- Genel görev ilkesi uygulanır. İdare mahkemeleri genel görevli mahkemelerdir. İdari nitelikteki davalar kural olarak idari yargıda görülür.
- Yazılı yargılama usulü uygulanır.
- Kendiliğinden inceleme (resen tahkik) ilkesi geçerlidir.
- İdari yargıda denetim sadece hukuka uygunluk yönünden yapılabilir. Yerindelik denetimi yapılamaz.
- İnceleme ve araştırma dosya üzerinden yapılır. Duruşma yapılması istisnadır.
- İdari yargıda davalı daima idaredir. İdari yargıda gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri aleyhine dava açılamaz. Bunun istisnası yoktur.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

- Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikayet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.
- Görev alanı dışındakiler şunlardır:
    1. Yasama yetkisinin kullanılmasına yönelik işlemler,
    2. Yargı yetkisinin kullanılmasına yönelik kararlar,
    3. TSK'nın sırf askeri nitelikteki faaliyetleri.
- Başdenetçi olmak için **50**, denetçi olmak için **40 YAŞINI DOLDURMUŞ OLMAK** gerekir.
- Başdenetçi ve denetçilerin görev süresi **4 YILDIR.**
- İstifa, ölüm veya görevden alınma gibi herhangi bir nedenle süresi bitmeden görevden ayrılan Başdenetçi veya denetçinin yerine yenisi seçilen Başdenetçi veya denetçinin de görev süresi **4 YILDIR**.
- Bir dönem Başdenetçi veya denetçi olarak görev yapan bir kimse sadece bir dönem daha Başdenetçi veya denetçi seçilebilir.
- Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Başdenetçiye veya denetçilere görevleriyle ilgili olarak emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.
- Başdenetçi ve denetçiler, görevlerini yerine getirirken tarafsızlık ilkesine uygun davranmak zorundadır.
- Kuruma, **GERÇEK VEYA TÜZEL KİŞİLER** başvurabilir. Başvuru sahibinin talebi üzerine başvuru gizli tutulur. Başvuru, Türkçe dilekçe ile yapılır. Bu başvuru, yönetmelikte belirtilen şartlara uyulmak kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.
- **BELLİ BİR KONUYU İÇERMEYENLER**, **YARGI ORGANLARINDA GÖRÜLMEKTE OLAN** veya **YARGI ORGANLARINCA KARARA BAĞLANMIŞ** uyuşmazlıklara ilişkin olanlar, başvuru dilekçesinde bulunması gereken şartların eksikliği, sebepleri, konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılmış başvurular incelenmez.
- Kuruma başvuruda bulunulabilmesi için, İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yollarının tüketilmesi gereklidir. İdari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular ilgili kuruma gönderilir. Ancak kurum, telafisi güç veya imkansız zararların doğması ihtimali bulunan hallerde, idari

başvuru yolları tüketilmese dahi başvuruları kabul edebilir.

- Kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlık aracılığıyla başvurulabilir. Başvurulardan herhangi bir **ÜCRET ALINMAZ**.
- İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvurulara, idare tarafından verilecek cevabın tebliğinden itibaren, idare başvuruya 30 gün içinde cevap vermediği taktirde bu sürenin bitmesinden itibaren **6 AY İÇİNDE** başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir
- Dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış **DAVA AÇMA SÜRESİNİ DURDURUR.**
- Kurumun, inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin, bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren **30 GÜN** içinde verilmesi zorunludur.
- Devlet sırrı veya ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgeleri yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir. Ancak, devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler başdenetçi veya görevlendireceği denetçi tarafından yerinde incelenebilir.
- İnceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak başdenetçi veya denetçiler bilirkişi görevlendirebilir.
- Kurum, inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren **EN GEÇ 6 AY İÇİNDE** sonuçlandırır.
- Kurum, inceleme ve araştırma sonucunu varsa önerilerini ilgili merci ve başvurana bildirir.
- İlgili merci, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini **30 GÜN İÇİNDE** Kuruma bildirir.
- Başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlar.
- Başvurunun Kurum tarafından yerinde görülerek kabul edilmesi halinde; ilgili merci Kurumun önerisi üzerine 30 gün içinde herhangi bir işlem tesis etmez veya eylemde bulunmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.
- Kurumun, inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren **6 AY İÇİNDE** sonuçlandıramaması halinde de durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.

DURUŞMA

- Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde açılan iptal ve 25 bin Türk Lirasını aşan tam yargı davaları ile tarh edilen vergi, resim ve harçlarla benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezaları toplamı 25 bin Türk Lirasını aşan vergi davalarında tarafların birinin isteği üzerine duruşma yapılır.
- Danıştay, mahkeme ve hakim, istem olmadan da (kendiliğinden) duruşma yapılmasına karar verebilir.
- Temyiz ve istinaflarda duruşma yapılması tarafların istemine ve Danıştay veya bölge idare mahkemesi kararına bağlıdır.
- Duruşma talebi ,dava dilekçesi ile cevap ve savunmalarda yapılabilir.
- Duruşma davetiyeleri duruşma gününden **EN AZ 30 GÜN ÖNCE** taraflara gönderilir.
- Duruşmalar açık olarak yapılır, Genel ahlakın veya kamu güvenliğinin gerekli kıldığı hallerde, görevli daire veya mahkemenin kararı ile duruşmanın bir kısmı veya tamamı gizli olarak yapılır.
- Duruşmaları başkan yönetir. Duruşmalarda taraflara ikişer defa söz verilir. Taraflardan yalnız biri gelirse onun açıklamaları dinlenir; hiçbiri gelmezse duruşma açılmaz, inceleme evrak üzerinden yapılır.
- Danıştay'da görülen davaların duruşmalarında savcının bulunması zorunludur. Taraflar

dinlendikten sonra savcı yazılı düşüncesini açıklar. Bundan sonra taraflara son olarak ne diyecekleri sorulur ve duruşmaya son verilir.

- Duruşmalı işlerde savcılar, keşif, bilirkişi incelemesi veya delil tespiti yapılmasını yahut işlem dosyasının getirtilmesini istedikleri takdirde, bu istekleri görevli daire veya kurul tarafından kabul edilmezse, işin esası hakkında ayrıca yazılı olarak düşünce bildirirler.
- Duruşma yapıldıktan **EN GEÇ 15 GÜN** içinde karar verilir. Ara kararı verilen hallerde, bu kararın yerine getirilmesi üzerine, dosyalar öncelikle incelenir.

DOSYALARIN İNCELENMESİ

- Danıştay, bölge idare mahkemeleri ile idare ve vergi mahkemeleri, bakmakta oldukları davalara ait her türlü incelemeyi kendiliğinden yapar. Mahkemeler belirtilen süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilirler. Bu hususstaki kararların, ilgililerce, süresi içinde yerine getirilmesi mecburidir. Haklı sebeplerin olması halinde bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir.
- Taraflardan biri ara kararın icaplarını yerine getirmediği takdirde bu durumun verilecek karar üzerindeki etkisi mahkemece önceden takdir edilir ve ara kararında bu husus ayrıca belirtilir.
- Ancak istenen bilgi ve belgeler; Devletin güvenliğine veya yüksek menfaatlerine veya yabancı devletlere ilişkin ise Cumhurbaşkanı ya da ilgili Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan, gerekçesini bildirmek suretiyle, söz konusu bilgi ve belgeleri vermeyebilir. Verilmeyen bilgi ve belgelere dayanılarak ileri sürülen savunmaya göre karar verilemez.
- Danıştay, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dosyalar, bu kanun ve diğer kanunlarda belirtilen öncelik veya ivedilik durumları ile Danıştay için Başkanlar Kurulunca; diğer mahkemeler için Hakimler ve Savcılar Kurulunca konu itibariyle tespit edilip Resmi Gazete'de ilan edilecek öncelikli işler göz önünde bulundurulmak suretiyle geliş tarihlerine göre incelenir ve tekemmül ettikleri sıra dahilinde bir karara bağlanır. Bunların dışında kalan dosyalar ise tekemmül ettikleri sıraya göre ve tekemmül tarihinden itibaren **EN GEÇ 6 AY İÇİNDE** sonuçlandırılır.

DİKKAT!!!: Öncelikli işleri Danıştay'da Başkanlar Kurulu belirler.

- İdare ve vergi mahkemelerinde heyet halinde görülen davalarda, birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelerin istenmesine ve ek süre verilmesine ilişkin ara kararları, mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından da verilebilir.

İDARİ YARGININ GÖREV ALANI DIŞINDA KALAN UYUŞMAZLIKLAR

- İdari nitelikte olmadığından;
    1. Seçimle ilgili uyuşmazlıklar (YSK denetimine tabi)
    2. Yasama organının yasama işlemleri (AYM denetimine tabi)
    3. Yargı organlarının yargı işlemleri (Kanun yolu denetimine tabi)
    4. İdarenin özel hukuk sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar (Adlî yargı denetimine tabi)
- İdari nitelikte oldukları halde idari yargının görev alanının dışında olanlar:
    1. Kabahatler Kanunu uyarınca idari para cezaları (Sulh Ceza Hakimliği)
    2. İdarenin özel kişilere açtığı davalar (İdari sözleşmelerden doğanlar hariç)
    3. Kamu görevlilerine karşı açılan rücu davaları,
    4. Kanun dışı yakalama ve tutuklamadan doğan zararlar

5. Tapu siciliyle ilgili davalar
6. Kamulaştırmada bedele ilişkin davalar
7. Nüfus kayıtlarından kaynaklı davalar
8. İdarenin fiili yol şeklindeki müdahalelerinden doğan davalar
9. İdareye ait taşıtların yaptıkları kazalardan kaynaklanan uyuşmazlıklar
10. Vakıf üniversitelerine ilişkin uyuşmazlıklar
11. Abonman sözleşmeleri

2. BÖLÜM: İDARİ YARGI KURULUŞLARI

DANIŞTAY

- İdare mahkemeleri ile vergi mahkemelerinden verilen kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlar. Danıştay'ın temyiz mercii olarak görevi, bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması şeklinde ortaya çıkan hukuka aykırılıların denetimini yapmakla sınırlıdır.
- Danıştay Kanunu'nda yazılı idari davaları ilk ve son derece mahkemesi olarak karara bağlar.
- Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirir.
- İlk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülecek olan davalar şunlardır:
    1. Cumhurbaşkanı Kararlarına karşı
    2. Cumhurbaşkanlığınca çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi dışındaki düzenleyici işlemlere karşı (Örneğin: yönetmelik)
    3. Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından ülke çapında uygulanan düzenleyici işlemlere karşı (Örneğin: yönetmelik)
    4. Danıştay idari dairesince veya idari işler kurulunca verilen kararlar üzerine uygulanan eylem ve işlemlere karşı
    5. Danıştay yüksek disiplin kurulu kararları ile bu kurulun görev alanı ile ilgili Danıştay Başkanlığı işlemlerine karşı açılacak iptal ve tam yargı davalara karşı
    6. Birden çok idare veya vergi mahkemesinin yetki alanına giren işlere karşı
    7. Tahkim yolu öngörülmeyen kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan idari davalar
    8. Belediyeler ve il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmelerine ilişkin davalar
    9. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kararlarına karşı açılacak davalar
    10. Hakimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma kararlarına karşı açılan davalar
    11. 6491 Sayılı Türk Petrol Kanunu uyarınca Enerji Bakanlığı tarafından alınan başvuru araştırma izni, arama ruhsatı ve işletme ruhsatından doğan haklara tesir eden kararlara karşı açılacak davalar
    12. 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hakkında Kanuna göre RTÜK'ün kanunda belirtilen kararları aleyhine açılacak iptal davaları
- Danıştay'ın 10 dairesi vardır:
    1. 1 tane idari daire(1.daire)
    2. 9 tane dava dairesi vardır.
        - 6 tane idari dava daireleri (2., 4., 5., 6., 8., 10.Daire)
        - 3 tane vergi dava daireleri(3., 7., 9.Daire)
- Danıştay Genel Kurulu; Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları, üyeler ve genel sekreterden oluşur. Danıştay Genel Kurulunun toplanma yeter sayısı, başkan ve üyeler tam sayısının yarısından fazlasıdır. Kararlar çoğunlukla verilir. Oylarda eşitlik çıkması hâlinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.
- Danıştay İdari İşler Kurulu, idari daire başkanı ile her takvim yılı başında Başkanlık Kurulunca idari daireden seçilecek iki üye ve her dava dairesi başkan ve üyeleri arasından seçilecek bir üyeden oluşur. Danıştay İdari İşler Kurulunun seçimle belirlenen üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından **30 GÜN İÇİNDE** boşalan üyelikler için seçim yapılır.

- Danıştay idari dava daireleri kurulu idari dava dairelerinin başkan ve üyelerinden oluşurken; vergi dava daireleri kurulu vergi dava daireleri başkan ve üyelerinden oluşur.
- İçtihatları Birleştirme Kurulu, Danıştay Başkanı, başsavcı, başkanvekilleri, dava daire başkanları ve dava daireleri üyelerinden oluşur.
- Danıştay Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanlarından oluşur.
- Danıştay Başkanlık Kurulu, Danıştay başkanının başkanlığında, 3'ü daire başkanı 3'ü Danıştay üyesi olmak üzere 6 asıl ve 2'si Danıştay üyesi olmak üzere 4 yedek üyeden oluşur.
- Danıştay'ın karar organları şunlardır (Parantez içinde "İ" yazanlar idari, "Y" yazanlar yargısal organ):
    1. Daireler
        - İdari Daire(İ)
        - Vergi Dava Daireleri(Y)
        - İdari Dava Daireleri(Y)
    2. Danıştay Genel Kurulu(İ)
    3. İdari İşler Kurulu(İ)
    4. Dava Daireleri Kurulları(Y)
        - İdari Dava Daireleri Kurulu
        - Vergi Dava Daireleri Kurulu
    5. İçtihadı Birleştirme Kurulu(Y)
    6. Başkanlar Kurulu(İ)
    7. Başkanlık Kurulu(İ)
    8. Yüksek Disiplin Kurulu(İ) (Danıştay Kanunu'na göre, Yüksek Disiplin Kurulunun hakkında karar verdiği ilgili, bu kararın kendisine tebliğ tarihinden itibaren **15 GÜN İÇİNDE** Danıştay'da dava açabilir. Bu dava, savunmaların alındığı veya cevap sürelerinin geçtiği tarihten itibaren **3 AY İÇİNDE** karara bağlanır.)
    9. Disiplin Kurulu (İ)

DANIŞTAY'IN İDARİ GÖREVLERİ

1) 1. Dairesinin Görevleri

- Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini,
- Kanunlarında Danıştay'dan alınacağı yazılı bulunan düşüncelere ilişkin istekleri,
- 6830 Sayılı İstimlak Kanunu'nun 30. maddesinin uygulanmasından çıkan uyuşmazlıkları (İki kamu tüzel kişisi arasında çıkan uyuşmazlıklar),
- İdarei Umumiyei Vilayet Kanunu Muvakkatı gereğince doğrudan doğruya veya itiraz yoluyla Danıştay'a verilen işleri,
- Belediye Kanunu ile Danıştay'a verilip idari davaya konu olmayan işleri,
- Derneklerin, kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için yapılacak teklifleri,
- Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat gereğince görülecek işleri inceler ve gereğine göre karara bağlar ve düşüncesini bildirir.

2) İdari İşler Kurulunun Görevleri

- Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini,
- Kanunlarda Danıştay İdari İşler Kurulunda görüleceği yazılı işleri,
- Danıştay İdari Daire ve Kurulları arasında çıkacak görev uyuşmazlıklarını,
- Yukarıda yazılanlardan başka idari dairelerinden çıkan işlerden Danıştay Başkanının havale edeceği işleri,
- Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatı hükümlerine göre ilgili dairece birinci derecede verilen meni muhakeme kararlarını kendiliğinden, lüzumu muhakeme kararlarını ise itiraz üzerine inceler.

BAŞKANLAR VE BAŞKANLIK KURULU

1) Başkanlık Kurulu

- Üyelerin görev yerlerini belirlemek
- Daireler arasında **İŞ BÖLÜMÜNÜ** belirlemek
- Zorunlu hallerde daire başkanları ve üyelerin dairelerini değiştirmek
- Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerini belli etmek veya bu işleri yapmak
- Danıştay tetkik hakimlerinin çalışacakları daireleri kurulları ve görecekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek
- İş yükü bakımından zorunluluk doğması durumunda vergi dava dairelerinin birini idari dava dairesi olarak, idari dava dairelerinin birini vergi dava dairesi olarak görevlendirmek

2) Başkanlar Kurulu

- Danıştay daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını karara bağlamak,
- Aynı yargı çevrelerinde bulunan idare ve vergi mahkemeleri arasında görev ve yetkiye ilişkin uyuşmazlıklarda ve bağlantılı davalarda merci tayini yapmak
- Danıştay Başkanının kurulda görüşülmesini uygun gördüğü işleri görüşmek ve karara bağlamak
- Görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği tam teşekküllü resmî sağlık kurulu raporuyla kesin olarak anlaşılan Danıştay meslek mensuplarının görevine son vermek

DİKKAT!!!: Başkanlık Kurulunun kararlarına karşı ilgililerce Başkanlar Kuruluna 7 GÜN İÇİNDE itiraz edilebilir. Başkanlar Kurulu, Başkanlık Kurulu kararlarını aynen onaylayabileceği gibi değiştirerek de onaylayabilir. İtiraz üzerine verilen kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz. Başkanlar Kurulunun kararları ise kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.

DANIŞTAY'IN BAZI ÖZELLİKLERİ

- Üyelerin **DÖRTTE BİRİNİ** Cumhurbaşkanı; **DÖRTTE ÜÇÜNÜ** HSK seçer. Danıştay üyelerinin dörtte üçü idari yargı hâkim ve savcıları arasından, dörtte biri ise diğer kamu görevlileri arasından seçilir. Kamu görevlilerinin 15 yıl çalışmış olmaları gerekir. İdari yargı hâkim ve savcılarının Danıştay üyeliğine seçilebilmeleri için birinci sınıfa ayrıldıktan sonra **EN AZ 3 YIL** bu görevde çalışmış olmaları ve bu niteliği kaybetmemeleri gerekir.
- Danıştay üyeleri **12 YIL** için seçilir ve bir kimse iki defa Danıştay üyesi seçilemez.
- Başkanı, Başsavcısı, Başkanvekilleri ve Daire Başkanları kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca seçilir ve görev süreleri **4 YILDIR.** Danıştay Başkanlık seçimi, mevcut başkanın görev süresinin bitiminden **15 GÜN ÖNCE** yapılır. Danıştay Genel Sekreterini ise Danıştay Başkanı, Danıştay üyeleri arasından seçer.
- Başkan ve başsavcı seçilebilmek için **6 YIL** üyelik yapmış olmak gerekir.
- Başkanvekili ve daire başkanı seçilebilmek için **3 YIL** üyelik yapmış olmak gerekir.
- Tetkik Hâkimi ve Savcıları, **5 YIL** meslekte hizmet etmiş ve olumlu sicil almış idari yargı hâkimleri arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulunca atanırlar.
- Danıştay Başkanı, disiplin kurulu ile dairelere başkanlık etmez.
- Danıştay meslek mensupları şunlardır:
    1. Başkan
    2. Başsavcı
    3. Başkanvekili
    4. Daire başkanları
    5. Üyeler
- Danıştay meslek mensuplarından birinin;
    - Ağır hapis,
    - Kasıtlı bir suçtan dolayı 6 ay veya daha fazla hapis cezası ile kesin hüküm giymesi hâlinde görevi kendiliğinden sona erer.
- Danıştay meslek mensuplarından birinin kasıtlı bir suçtan dolayı 6 aydan aşağı hapis cezası ile hüküm giymesi hâlinde bu suç, mesleğin vakar ve şerefini bozan veya mesleğe karşı genel saygı ve güveni gideren nitelikte görülürse, ilgilinin meslekten çıkarılmasının gerekip gerekmediğine Yüksek Disiplin Kurulu karar verir.

DİKKAT!!!: Danıştay tetkik hakimi ve savcıları, Danıştay meslek mensubu değildir.

- Danıştay'ın **YÜRÜTMEYLE İLGİLİ İŞLERİ CUMHURBAŞKANLIĞI ARACILIĞIYLA** yürütülür.
- Danıştay Kanunu'nun 9. maddesine göre, Danıştay'da boşalan üye sayısı 4'ü bulunca, dördüncü üyeliğin boşaldığı tarihten itibaren **EN GEÇ 3 GÜN İÇİNDE** durum Danıştay Başkanlığınca, boşalan üyeliklerin idare veya vergi dairesi üyeliği de belirtilmek suretiyle Cumhurbaşkanlığına ve Adalet Bakanlığına duyurulur. Bu durumda boşalan üyelikler için **2 AY İÇİNDE** seçim yapılır.

DANIŞTAY İÇTİHADI BİRLEŞTİRME KARARLARI

- İçtihatların birleştirilmesi veya birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesini şu kimseler isteyebilir:
    1. Danıştay Başkanı,
    2. Konu ile ilgili daireler,
    3. İdari ve vergi dava daireleri kurulları,
    4. Başsavcı

- Aykırı kararlarla ilgili kişiler, içtihatların birleştirilmesi için Danıştay Başkanlığına başvurabilirler.
- Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun, içtihatların birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkındaki kararları, gönderildikleri tarihten itibaren **1 AY İÇİNDE** Resmi Gazete'de yayımlanır. Bu kararlara, Danıştay daire ve kurulları ile idari mahkemeler ve idare uymak zorundadır.
- İçtihatları Birleştirme Kurulu, dava dairelerinin veya idari ve vergi dava daireleri kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay Başkanının havalesi üzerine, Başsavcının düşüncesi alındıktan sonra işi inceler ve lüzumlu görürse, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar verir.
- İçtihatları Birleştirme Kurulunun toplanma ve görüşme yeter sayısı **EN AZ 31'DİR**.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

- Adalet Bakanlığınca kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur. Kuruluş ve yargı çevrelerinin tespitinde, İçişleri ve Maliye Bakanlığının görüşü alınır. Bu mahkemelerin kaldırılmasında veya yargı çevrelerinin değiştirilmesinde, İçişleri ve Maliye Bakanlığının görüşleri alınarak, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca karar verilir.
- Bölge İdare Mahkemesi şunlardan oluşur:
    1. Başkanlık
    2. Başkanlar Kurulu
    3. Daireler
    4. BİM Adalet Komisyonu
    5. Müdürlükler
- Biri idare diğeri vergi olmak üzere **EN AZ 2 DAİRE** bulunur.
- Dairelerde bir başkan ve yeteri kadar üye bulunur.
- Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca atama yapılır.
- Bölge İdare Mahkemesinin görevleri şunlardır:
    - İstinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak
    - Yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan görev ve yetki uyuşmazlıklarını kesin karara bağlamak.
- Bölge İdare Mahkemesinin Başkanının görevleri şunlardır:
    - Mahkemeyi temsil etmek
    - BİM başkanlar kuruluna ve adalet komisyonuna başkanlık etmek, alınan kararları yürütmek
    - BİM dairelerinden birine başkanlık etmek
    - Mahkemelerin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu yolda uygun göreceği önlemleri almak
    - BİM'in genel yönetim işlerini yönetmek
    - BİM memurlarını denetlemek
    - Dairelerin benzer olaylarda kesin olarak verdikleri kararlar arasındaki uyuşmazlığın giderilmesi için başkanlar kuruluna başvurmak
    - Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleri ile toplanamadığı hallerde ilgisine göre diğer dairelerden kıdem ve sıraya göre üye görevlendirmek

- Başkanlar Kurulu başkan ve daire başkanlarından oluşur. Başkanın bulunmadığı hallerde kurula daire başkanlarından en kıdemli olan başkanlık eder. Başkanlar Kurulu eksiksiz toplanır ve çoğunlukla karar verir. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Başkanlar Kurulunun görevleri ise şunlardır:
  - Daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak
  - Benzer olaylarda, bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması halinde; resen veya ilgili bölge idare mahkemesi dairelerinin ya da istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların bu aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine istemin uygun görülmesi halinde kendi görüşlerini de ekleyerek Danıştay Başkanlığına iletmek (Danıştay Dava Daireleri Kurulları **3 AY İÇİNDE** karar verir).
- Dairelerin görevleri şunlardır:
  - İlk derece mahkemesince verilen ve istinaf yolu açık olan nihai kararlara karşı yapılan istinaf başvurularını inceleyerek kesin karara bağlamak
  - İlk derece mahkemesince yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlamak
  - Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki görev ve yetki uyuşmazlıklarını çözmek
  - Yargı çevresi içine bulunan yetkili ilk derece mahkemesinin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edildiği veya iki mahkemenin de aynı davaya bakmaya yetkili olduklarına karar verdikleri hallerde; o davanın bölge idare mahkemesi yargı çevresi içinde bulunan başka mahkemeye nakline veya yetkili mahkemenin tayinine karar vermek
- Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.
- Toplantı ve karar yeter sayıları şöyledir:
  - Her daire bir başkan ve iki üyenin katılımıyla toplanır.
  - Görüşmeler gizli yapılır ve kararlar çoğunlukla verilir.
  - Bir daire toplanamazsa, bölge idare mahkemesi başkanının kararıyla diğer dairelerden; bu da mümkün olmazsa, Hâkimler ve Savcılar Kurulunca diğer bölge idare mahkemelerinden yetkili olarak görevlendirilen üyelerle eksiklik tamamlanır.
  - Daire başkanının hukuki veya fiili nedenlerle bulunamaması halinde dairenin en kıdemli üyesi daireye başkanlık yapar.

İDARE MAHKEMELERİ

- İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derece Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki; iptal davalarını, tam yargı davalarını, tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklardan hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri yürütür.
- Özel kanunlarda idare mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen ve İdari Yargılama Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılınmış bulunduğu davaları çözümler.

VERGİ MAHKEMELERİ

- Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile ve benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları,
- Yukarıda belirtilen konularda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarda verilen işleri çözümler.
- Aynı yargı çevresinde birden fazla idare veya vergi mahkemesinin faaliyet gösterdiği hallerde, özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, mahkemeler arasındaki iş bölümü Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir.

DİKKAT!!!: İdare ve vergi mahkemelerinde bulunan mahkeme kurulları bir başkan ve iki üyeden oluşur.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

- Yüksek mahkemedir.
- 1 başkan, **6 ASIL** ve **6 YEDEK** üyeden oluşur. Başkanı, Anayasa Mahkemesinin kendi içinden seçtiği üyedir. Üyelerini Yargıtay ve Danıştay seçer.
- Adlî ve idari yargı arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözer. Verdiği karar kesindir ve bağlayıcıdır.
- Savcı bulunmaz.

OLUMLU GÖREV UYUŞMAZLIĞI

- Olumlu görev uyuşmazlığının aşamaları şunlardır:
    1. Davalı görev yerine görevsizlik itirazında bulunur.
    2. Yargı yeri, davalının görevsizlik itirazını reddeder.
    3. Davalı, **15 GÜN İÇİNDE** uyuşmazlık çıkarılmasını isteyerek itirazı reddeden yargı yerine başvurur.
    4. **GÖREVSİZLİK İTİRAZINI REDDEDEN YARGI YERİ**, davalının dilekçesini görevli olduğu iddia edilen yargı kolunun başsavcısına gönderir. Görevli olduğu iddia edilen yargı kolunun başsavcısı;
        - Uyuşmazlık çıkarmaya yer olmadığı sonucuna varırsa istemin **REDDİNE** karar verir. Karar kesindir.
        - Uyuşmazlık çıkarılmasını gerekli görürse, dilekçenin başsavcıya ulaştığı tarihten itibaren **10 GÜN İÇİNDE** Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur.
    5. Uyuşmazlık Mahkemesinin zımni ret süresi **6 AYDIR** ve kararı kesindir. Yargı yeri Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğunu bildiren yazıyı aldığı günden başlamak üzere 6 ay içinde karar gelmezse davayı görmeye devam eder; ancak esas hakkındaki son kararı vermeden karar gelirse yargı yeri bu karara uymak zorundadır.
- Bir davada **BİR KEZ** uyuşmazlık çıkarılması için başvurulabilir.

OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI

- Olumsuz görev uyuşmazlığının aşamaları şunlardır:
    1. Davacı herhangi bir yargı yerinde dava açar. (1. yargı yeri) (Ör:Adli yargı)
    2. 1. yargı yeri, 2. yargı yerinin görevli olduğu iddiasıyla görevsizlik kararı verir.
    3. Davacı, 2. yargı yerinde dava açar. (Ör: İdari yargı)
    4. 2. yargı yeri de 1. yargı yerinin görevli olduğu iddiasıyla görevsizlik kararı verir.
    5. Davacı, uyuşmazlığın giderilmesi istemiyle (belirli bir süreyle sınırlandırılmamıştır) 2. yargı yerine başvurur.
    6. 2. yargı yeri Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur.

HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI

- Davanın konusunun ve taraflarından en az birinin aynı olduğu durumlarda farklı iki yargı kolunda dava açılırsa, farklı iki hüküm çıkarsa ve verilen bu kararlar hakkın yerine getirilmesini engeller nitelikteyse buna hüküm uyuşmazlığı denir.
- Hüküm uyuşmazlığının giderilmesi için doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine taraflar veya ilgili makam başvurabilir**.**
- AYM'nin yüce divan sıfatıyla baktığı davalarda ve siyasi partilerin kapatılması davalarında uyuşmazlık çıkarılamaz.

SAYIŞTAY

- Yüksek mahkeme değildir. Hesap yargısıdır.
- Savcılık kurumu vardır.
- Sayıştay başkan ve üyeleri TBMM tarafından seçilir. TBMM tarafından Sayıştay Başkanı olarak seçilen bir kimsenin görev süresi **5 YILDIR**.
- Sayıştay ilamları kesinleştikten itibaren **90 GÜN İÇİNDE** yerine getirilir.
- Olağan kanun yolları:
    1. Temyiz (**60 GÜN İÇİNDE**)
    2. Karar düzeltme (**15 GÜN İÇİNDE**)
- Olağanüstü kanun yolu:
    1. Yargılamanın yenilenmesi (**5 YIL İÇİNDE**)

3. BÖLÜM: İDARİ YARGIDAKİ DAVALAR VE YARGILAMA USULLERİ

İPTAL DAVASI

- **OBJEKTİF NİTELİKTE** bir davadır. Kişisel amaç taşımayan, idareyi değil onun tesis ettiği işlemi hedef alan sadece idari yargıya özgü bir davadır.
- Objektif nitelikte olmasının sonucu olarak kendiliğinden inceleme yöntemi uygulanır, hâkim ileri sürülen iddia ve savunmalarla bağlı değildir ve verilen karar olumlu da olsa olumsuz da olsa **HERKESİ ETKİLER**.
- Konusunu **SADECE İDARİ İŞLEMLER** oluşturur. İdari eylemlere, idarenin özel hukuk sözleşmelerine iptal davası açılamaz.
- Henüz mevcut bir idari işlem yokken idareyi işlem yapmaya zorlamak için dava açılamaz.
- İdari yargıda tespit davası olmadığı için uygulamada yok hükmündeki işlemlere karşı iptal davaları da dinlenmekte ve işlemin yokluğu tespit edilerek dava reddedilmektedir.
- Bir idari işlemin **HUKUKA AYKIRILIĞI** iddiası ile açılır. Yerindelik denetimi yapılamaz.
- İdari işlemin iptal edilmesi amacıyla açılır. Zararın tazmini amacıyla açılmaz.
- İptal davası açabilmek için **MENFAAT İHLALİ** gerekir. Bu özel dava ehliyetidir.
- İptal davası kamu düzenindendir. Dava açma hakkından önceden feragat edilemeyeceği gibi, meclis kanunla iptal davası açma yolunu kapatamaz.
- Aynı hiyerarşi içinde yer alanlar birbirlerinin işlemlerine karşı iptal davası açamazlar. Örneğin aynı tüzel kişilik içerisinde bulunan bakanlık bakanlığa, bakanlık valiliğe, valilik bakanlığa, kaymakamlık bakanlığa, kaymakamlık valiliğe karşı iptal davası açamaz.
- Vesayet makamı ve vesayete tabi makamlar birbirlerinin işlemlerine karşı iptal davası açabilir. Örneğin devlet tüzel kişiliği kamu kurumlarına, diğer kamu tüzel kişileri devlete ve birbirlerine karşı iptal davası açabilirler.
- İptal davasının konusuna ilişkin ön koşullar şunlardır:
    1. İşlem tamamlanmış olmalı.
    2. İşlem icrai olmalı.
    3. İşlem kesinleşmiş olmalı.
- Davalı, idari işlemi tesis eden idari merci veya makamdır. Davalı olarak Meclis Başkanlığı, KTK'sı olmayan bağlı kuruluşların işlemlerinde bağlı kuruluş, il müdürlüklerince yapılan işlemlerde valilik, ilçe müdürlüklerince yapılan işlemlerde kaymakamlık, belediye encümeni veya belediye meclis kararlarında belediye başkanlığı, il encümeni kararlarında valilik, üniversitenin işlemlerinde rektörlük, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri gibi KTK'larda o KTK'nın yürütme organı gösterilir.
- İptal davasında süreler kamu düzenindendir ve resen gözetilir.
- Genel dava açma süreleri şu şekildedir;
    - İdare Mahkemesi: 60 gün
    - Vergi Mahkemesi: 30 gün
    - Danıştay: 60 gün
- **İDARE MAHKEMELERİNDE GENEL DAVA AÇMA SÜRESİ 60 GÜNDÜR.**
- Özel dava açma süreleri ise şu şekildedir;
    - Amme alacakları…: 15 gün
    - Danıştay Yüksek Disiplin Kurulu Kararlarına karşı: 15 gün
    - RTÜK idari yaptırımlarına karşı: 15 gün

- Vergide uzlaştırma: 15 gün
- İvedi yargılama usulü: 30 gün
- Kamulaştırma işlemlerinin iptali istemi: 30 gün

TAM YARGI DAVASI

- Medeni yargılamadaki eda davasına benzer. Tam yargı davasının konusunu hem **İDARİ İŞLEMLER**, hem **İDARİ EYLEMLER**, hem de **İDARİ SÖZLEŞMELER** oluşturur.
- Sübjektif **KİŞİSEL BİR HAKKIN İHLALİ** gerekir. Sübjektif nitelikte bir davadır. Sadece davanın taraflarını bağlar.

İPTAL DAVASI	TAM YARGI DAVASI
• İptal davası sadece idari yargıya özgü bir dava türüdür.	• Tam yargı davası medeni yargılama usulündeki yapma, yapmama veya verme hükümlerini içeren edim davalarının idari Yargıdaki karşılığı olarak söylenebilir.
• İptal davasının konusunu sadece idari işlemler oluşturur.	• Tam yargı davasının konusunu hem idari işlemler, hem idari eylemler, hem de idari sözleşmeler oluşturur.
• İptal davası açılabilmesi için davacı ile idari işlem arasında ciddi ve makul ilgi temelinde bir menfaat bağı yeterlidir.	• Tam yargı davasında sübjektif kişisel bir hakkın ihlali gerekmektedir.
• İptal davasında idari bir işlemin yalnızca hukuka uygun olup olmadığının tespiti ve hukuka aykırı olması halinde iptali istenir.	• Tam yargı davasında haksızlığın giderilmesi, hakkın geri verilmesi, parayla ölçülebilir bir zararın tazmini, saldırının durdurulması ya da eski durumun geri getirilmesi gibi çok çeşitli ve farklı edimler amaçlanmaktadır.
• İptal davası objektif nitelikte bir davadır.	• Tam yargı davası sübjektif nitelikte bir davadır.
• İptal davası sonuçları bakımından genel etkilidir, yani sonuçlarından menfaat ilgisi olan herkesi bağlar.	• Tam yargı davası yalnızca davalı için kesin hüküm ifade ettiğinden sonuçları sadece dava taraflarını bağlar.
• İptal davasında hâkim, iptal ettiği işlemin yerine hukuka uygun olan kararın ne olduğunu söylemez, hukuken doğru kararı idare yerine alamaz.	• Tam yargı davasında hâkim, hakkın ne olduğu, nasıl yerine getirileceğini ve idarenin bu çerçevede haksızlığın giderilmesi için yapmak, yapmamak, ödemek biçimindeki yükümlülüğüne hükmeder.

İDARİ YARGIDA DAVA AÇMA SÜRESİ

- İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre, dava açma süresi **YAZILI BİLDİRİMİN YAPILDIĞI TARİHİ İZLEYEN GÜNDEN BAŞLAR.**
- Gün olarak belirtilen sürelerde, bildirim günü sürenin hesabında dikkate alınmaz. Buna göre; bildirimin yapıldığının ertesi günü sürenin birinci günü olmak üzere hesaplanır ve sonuncu gün çalışma saatinin bitiminde sona erer.
- Hafta ya da ay olarak belirtilen süreler, son hafta ya da ayda bildirimin yapıldığı güne rastlayan günün çalışma saatinin sonunda biter. Böylece pazartesi günü yapılan bildirimde iki

haftalık süre, ikinci haftanın pazartesi günü çalışma saatinin bitiminde sona erer. Şubat ayının birinci gününde yapılan bildirimde üç aylık süre, mayıs ayının birinci günü çalışma saatinin sonunda biter. Ay sonunda yapılan bildirimde, sürenin bittiği ayda, aynı günün bulunmaması durumunda, süre o ayın son gününde biter. Örneğin 31 Ocak tarihinde yapılan bildirimde, bir aylık süre, 28 veya 29 Şubat'ta sona erer.

- Sürenin hesabında kural olarak resmi tatiller düşülmez; tatil günleri de hesaba katılır. Yalnız, sürenin son gününün resmi tatile rastlaması durumunda ise süre, tatili izleyen ilk iş gününün akşamı çalışma saati sonunda biter.
- Sürenin son gününün ara vermeye (adli tatile) rastlaması durumunda süreler ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren 7 gün uzatılmış sayılır (Bu tarih 7 Eylül'dür).

İDARİ DİLEKÇELER

- Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak, Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare ve vergi mahkemesi başkanlıklarına, idare ve vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemelerine veya yabancı memleketlerde Türk konsolosluklarına verilebilir (İYUK m.4).
- Dilekçelerde şu hususlar yer almalıdır:
  - Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,
  - Davanın konusu ve sebepleri ile dayandığı deliller,
  - Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,
  - Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarına ilişkin davalarda tam yargı davalarında uyuşmazlık konusu miktar,
  - Vergi davalarında davanın bulunduğu verginin veya vergi cezasının nevi ve yılı, tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası ve varsa mükellef hesap numarası gösterilir.
- Dava konusu kararın ve belgelerin asılları veya örnekleri dava dilekçesine eklenir. Dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örnekleri karşı taraf sayısından bir fazla olur.
- Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına veya 4'üncü maddede yazılı yerlere verilen dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır.
- Davacılara, kayıt tarih ve sayısını gösteren imzalı ve mühürlü, pulsuz bir alındı kağıdı verilir.
- Yukarıda yazılı diğer yerlere verilen dilekçeler**, EN GEÇ 3 GÜN İÇİNDE** Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlığına taahhütlü olarak gönderilir. Bu yerlerde harç pulları bulunmadığı takdirde bunlara karşılık alınan paraların miktarı ve alındı kağıdının tarih ve sayısı dilekçelere yazılır.

İYUK MADDE 9

- Çözümlenmesi Danıştay'ın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu hususta kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren **30 GÜN İÇİNDE** görevli mahkemede dava açılabilir.

Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.

- Adli yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra birinci fıkrada yazılı **30 GÜNLÜK** süre geçirilmiş olsa dahi, idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamışsa bu süre içinde idari dava açılabilir.

İYUK MADDE 10

- İlgililer haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler.
- **30GÜN İÇİNDE** bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer 30 günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde dava açabilirler. 30 günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, istemin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren **4 AYI GEÇEMEZ**. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, 30 günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren **60 GÜN İÇİNDE** dava açabilirler.

İYUK MADDE 11

- İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce**, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması** üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur. **30 GÜN İÇİNDE** bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.
- İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır.
- Sadece şu nedenlerle üst makama yapılan başvurunun dava açma süresini durduracağına dikkat etmek gerekir. İşlemin;
  - Geri alınması
  - Kaldırılması
  - Değiştirilmesi
  - Yeni işlem tesis edilmesi

DİKKAT!!!: Bu yukarıda sayılanlar dışındaki sebeplerle yapılan başvurular dava açma süresini durdurmaz. Mesela; şıklara düzeltme talebi, erteleme talebi vb. konulup çeldirilebilir.

İYUK MADDE 10 – 11 FARKI

- İYUK madde 10 ve 11 birbirine çok karıştırılır.
- İYUK m. 10'da idarenin bir işlemi olmaksızın idareye bir başvuru vardır, m. 11'de ise idarenin bir işlemi üzerine bir başvuru vardır.
- İYUK m. 10'da zımni retten sonra dava açma süresi kaçırılırsa ve süre kaçırıldıktan sonra idareden başvurumuza ret cevabı gelirse bu ret cevabından sonra bir 60 günlük dava açma süresi başlar. İYUK m. 11'de ise idarenin bir işlemi üzerine idareye başvurulup, zımni retten sonra dava açma süresi kaçırılırsa ve süre kaçırıldıktan sonra idareden bir ret cevabı gelirse bu

durumda yeni bir 60 günlük dava açma süresi başlamaz. Bunun nedeni İYUK m. 10'da bir işlem yoktur ve dolayısıyla dava açma süresi de yoktur. Daha sonra gelen ret cevabı bir işlem olmuştur ve dava açma süresi başlamıştır. İYUK m. 11'de ise zaten idarenin bir işlemi vardır ve bu işlemle dava açma süresi başlamıştır.

İYUK MADDE 12

- İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla doğrudan tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine (iptal davasının sonucunun olumlu veya olumsuz olmasının bir önemi yok), bu hususta kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11. madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır.
- Doğrudan sadece tam yargı davası açılması hâlinde işlem hukuka aykırıdır; ancak işlemin iptal edilmesi istenmez, sadece zararın tazmini istenir.

İYUK MADDE 13

- İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren **1 YIL** ve her halde eylem tarihinden itibaren **5 YIL İÇİNDE** ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında **30 GÜN İÇİNDE** cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.
- Görevli olmayan adli yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, 1. fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz.

NOT: İdarenin <u>eylemlerine</u> karşı dava açmadan önce idari mercie başvurulması gerekir. Başvurulmadan dava açılmasına <u>idari merci tecavüzü</u> denir.

YETKİ

- **GENEL YETKİ**: Göreve ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla idari işlemi veya sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yer mahkemesidir.
- Taşınırlara ilişkin davalarda taşınırın bulunduğu yer idare mahkemesi yetkilidir.
- Taşınmaz mallarda köy, belediye ve il özel idarelerini ilgilendiren mevzuatın uygulanmasına ilişkin davalarda sınır uyuşmazlıklarında yetkili mahkeme mülki idari birimin, köy, belediye veya mahallenin bulunduğu yahut yeni bağlandığı yer idare mahkemesidir.
- İmar, kamulaştırma, yıkım, işgal, tahsis, ruhsat ve iskân gibi taşınmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasında veya bunlara bağlı her türlü haklara veya kamu mallarına ilişkin idari davalarda yetkili mahkeme, taşınmaz malın bulunduğu yer idare mahkemesidir.
- Kamu görevlilerinin atanması ve nakilleri ile ilgili davalarda yetkili mahkeme kamu görevlilerinin yeni veya eski görev yeri idare mahkemesidir.
- Kamu görevlilerinin görevlerine son verilmesi, emekli edilmeleri veya görevden

uzaklaştırılmaları ile ilgili davalarda yetkili mahkeme Kamu görevlisinin son görev yaptığı yer idare mahkemesidir.

- Kamu görevlilerinin görevle ilişkisinin kesilmesi sonucunu doğurmayan disiplin cezaları ile ilerleme, yükselme, sicil, intibak ve diğer özlük ve parasal hakları ve mahalli idarelerin organları ile bu organların üyelerinin geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılmaları ile ilgili davalarda yetkili mahkeme İlgilinin görevli bulunduğu yer idare mahkemesidir.
- Hâkim ve savcıların mali ve sosyal haklarına ve sicillerine ilişkin konularda, müfettiş hal kağıtlarına karşı açacakları ve idare mahkemesinin görevine giren davalarda yetkili mahkeme hâkim veya savcının görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesine en yakın bölge idare mahkemesinin bulunduğu yer idare mahkemesidir.
- İdari sözleşmelerden doğanlar dışında kalan tam yargı davalarında yetkili mahkeme, sırasıyla;
  - Zararı doğuran idari uyuşmazlığı çözümlemeye yetkili,
  - Zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi bir eyleminden doğmuş ise, hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer,
  - Diğer hallerde davacının ikametgahının bulunduğu yer idare mahkemesidir.
- Vergi uyuşmazlıklarında yetkili mahkeme;
  - Uyuşmazlık konusu vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümleri tarh ve tahakkuk ettiren, zam ve cezaları kesen,
  - Gümrük Kanunu'na göre alınması gereken vergilerle Vergi Usul Kanunu gereğince şikayet yoluyla vergi düzeltme taleplerinin reddine ilişkin işlemlerde; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümleri tarh ve tahakkuk ettiren,
  - Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanunun uygulanmasında, ödeme emrini düzenleyen,
  - Diğer uyuşmazlıklarda dava konusu işlemi yapan, dairenin bulunduğu yerdeki vergi mahkemesidir.

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI

- **AYRIKSI/BAĞIMSIZ/İSTİSNAİ** bir önlemdir.
- Geçici bir önlemdir. İptal davası sonuçlanıncaya kadar etki eder.
- Bir ara karar niteliğindedir.
- Biçimsel şartları şunlardır:
  1. İstem olmalı (Resen karar verilemez.)
  2. İptal davasının açılması
  3. Teminat gösterilmesi: Durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir. İdareden ve adli yardımdan faydalananlardan teminat alınmaz.
  4. Gerekçe gösterilmesi
  5. Yargı harcı
- Esasa ilişkin şartlar ise şunlardır:
  1. İdari işlemin uygulanması hâlinde **TELAFİSİ GÜÇ YA DA İMKANSIZ ZARARLAR** doğmalıdır.
  2. İdari işlem **AÇIKÇA HUKUKA AYKIRI** olmalıdır.
  3. Yürütmenin durdurulması kararı, **OLUMLU KARARLARA KARŞI** verilebilir.
- Yürütmenin durdurulması kararlarına itiraz şu şekildedir;
  1. Danıştay dava dairelerince ilk derecesi olarak verilen yürütmeyi durdurma kararına

karşı konusuna göre ya idari ya da vergi dava dairesi kuruluna,
2. Bölge idare mahkemelerince verilen yürütmeyi durdurma kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine,
3. İdare ve vergi mahkemelerince kurul ya da tek yargıçla verilen yürütmeyi durdurma kararlarına karşı bölge idare mahkemesine itiraz edilir.

DİKKAT!!!: Danıştay'ın temyiz mercii olarak verdiği yürütmenin durdurulması kararlarına itiraz edilemez.

- Yürütmenin durdurulması kararının tebliğini izleyen günden itibaren **7 GÜN İÇİNDE** bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren **7 GÜN İÇİNDE** karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

DİKKAT!!!: Yürütmenin durdurulması kararlarına karşı kanun yoluna gidilemez, itiraz edilebilir.

- Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.
- Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir. Ancak kamu görevlileri hakkında tesis edilen atama, naklen atama, görev ve unvan değişikliği, geçici veya sürekli görevlendirmelere ilişkin idari işlemler, uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerden sayılmaz.
- Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı olduğu ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç veya imkansız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur. Sadece ilgili kanun hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulduğu gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilemez.
- Dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşılırsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir.
- Yürütmenin durdurulması kararı verilen dava dosyaları öncelikle incelenir ve karara bağlanır.
- Yürütmenin durdurulmasına dair verilen kararlar **15 GÜN İÇİNDE** yazılır ve imzalanır.
- Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.

DİKKAT!!!: İkinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir; ancak aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir.

- Kural olarak talep olmadan yürütme durmaz. Ancak vergi davalarında tahsil işlemleri kendiliğinden durur. Yani talep olmadan yürütme durur.
- Temyiz ve istinaf yoluna başvurulmuş olması, hâkim, mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya istinaf başvurusunu incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir.
- Davanın reddine ilişkin kararlarına karşı temyiz ya da istinaf yoluna başvurulması hâlinde dava konusu işlem hakkında yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi yukarıda sayılan şartların varlığına bağlıdır.
- Temyiz ve istinaf incelemesi sırasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar kesindir.
- Kararın bozulması, kararın yürütülmesini kendiliğinden durdurur.

DİLEKÇELER ÜZERİNE İLK İNCELEMEDE SIRALAMA

1. Görev ve Yetki
   - Adlî yargı ⟶ **DAVANIN REDDİ**
   - İdari yargı ⟶ **GÖNDERİR** (Bu karara karşı istinaf, temyiz yolu kapalı)
2. İdari Merci Tecavüzü ⟶ **GÖNDERİR**
3. Ehliyet ⟶ **DAVANIN REDDİ**
4. İdari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı ⟶ **DAVANIN REDDİ**
5. Süre aşımı ⟶ **DAVANIN REDDİ**
6. Husumet ⟶ **GÖNDERİR, GERÇEK HASMA TEBLİĞ EDER** (Bu karara karşı istinaf, temyiz yolu kapalı)
7. İYUK 3 – 5 (Avukat olmayan vekilin dava açması) ⟶ **DİLEKÇENİN REDDİ** (Bu karara karşı istinaf, temyiz yolu kapalı)

ŞİFRE: 3-5 HUSUMET, İDARİ YARGININ görevine girerse istinaf, temyiz olmaz.

- İlgili dava dilekçesinde aralarında neden – sonuç ilişkisi olmamasına rağmen birden fazla işleme karşı tek bir dilekçeyle dava açılmışsa dilekçenin reddi kararı verilerek ilgiliye bu eksiklikleri düzeltmesi için **30 GÜN SÜRE** verilir. 3 ve 5'inci maddelere uygun olup olmadıkları, dava dilekçesi uygun bir şekilde düzenlenmemiş ise (dilekçede bulunması gerekli hususlar eksik veya tam değilse) aynı dilekçeyle dava açılabilecek hallerde **30 GÜN İÇİNDE** İYUK'un 3 ve 5'inci maddelerine uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlamak yahut ehliyet yönünden ehliyetli olan şahsın avukat olmayan vekili tarafımdan dava açılmış ise **30 GÜN İÇİNDE** bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine karar verilir. Yeniden verilen dilekçelerde de aynı yanlışlıkların olması hâlinde davanın reddine karar verilir.
- Dilekçelerin görevli mercie tevdii halinde, Danıştay'a veya ilgili mahkemeye başvurma tarihi, merciine başvurma tarihi olarak kabul edilir.

DİKKAT!!!: İdari yargıda davalı her zaman idaredir. Kişi hasım olarak gösterilmez. Kural olarak hasım yanlış gösterilmişse mahkeme doğru hasma tebliğ kararı verir. Ancak kişi hasım olarak gösterilmişse (örnek: idare yerine idarenin müdürü) davanın adlî yargıda görüleceği düşünülerek dava görev yönünden reddedilir.

TEBLİGAT VE CEVAP VERME

- İdari yargıda dilekçeler sırasıyla şu şekildedir:
  1. Dava dilekçesi
  2. Davalının savunma dilekçesi
  3. Davacının 2. dilekçesi
  4. Davalının 2. savunma dilekçesi
- Davalının vereceği 2. savunma dilekçesine karşı davacı cevap veremez. Ancak davalının 2. savunmasında davacının cevaplandırması gereken hususlar varsa davacıya cevap vermesi için bir süre verilir.
- Taraflar, yapılacak tebliğlere karşı, tebliğ tarihinden itibaren **30 GÜN İÇİNDE** cevap verebilirler. Bu süre, ancak haklı sebeplerin bulunması halinde, taraflardan birinin isteği

üzerine görevli mahkeme kararı ile **30 GÜNÜ GEÇMEMEK** ve bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir. Sürenin geçmesinden sonra yapılan uzatma talepleri kabul edilmez.

- Tam yargı davalarında, dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin **NİHAİ KARAR VERİLİNCEYE KADAR**, harç ödenmek suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere arttırılabilir ve miktarın artırılmasına ilişkin dilekçe **30 GÜN İÇİNDE** cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir.
- Danıştay'da ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda savcının esas hakkındaki yazılı düşüncesi taraflara tebliğ edilir. Taraflar, tebliğden itibaren **10 GÜN İÇİNDE** görüşlerini yazılı olarak bildirebilirler.

TARAFLARIN KİŞİLİK VEYA NİTELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK

- Dava esnasında ölüm veya herhangi bir nedenle tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar, gerçek kişiden olan tarafların ölümü halinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar **DOSYANIN İŞLEMDEN KALDIRILMASINA** ilgili mahkemece karar verilir.**4 AY İÇİNDE YENİLEME DİLEKÇESİ VERİLMEMİŞ** ise varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.
- Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait **DİLEKÇENİN İPTALİNE** karar verilir.
- Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde, yeni adresin bildirilmesine kadar **DAVA DOSYASI İŞLEMDEN KALDIRILIR** ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak **1 YIL İÇİNDE** yeni adresin bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde **DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASINA KARAR VERİLİR**.
- Adresleri belli olmayanlara özel kanunlardaki hükümlere göre ilân yoluyla bildirim yapılan hâllerde, özel kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilân tarihini izleyen günden itibaren **15 GÜN SONRA** işlemeye başlar.

DİLEKÇELERİN ÜZERİNE UYGULANACAK İŞLEM

- Harç veya posta ücreti yatırılmazsa veya eksik yatırılırsa;
    1. **30 GÜN** süre verilir.
    2. Tebligata rağmen yatırılmazsa **BİR 30 GÜN DAHA** süre verilir.
    3. Yine yatırılmazsa **DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASINA** karar verilir.
- Dava açıldıktan sonra posta ücretinde tebligat yapmayı engelleyecek düzeyde azalma olursa;
    1. **30 GÜN** süre verilir.
    2. Tebligata rağmen yatırılmazsa **BİR 30 GÜN DAHA** süre verilir.
    3. Yine yatırılmazsa **DOSYANIN İŞLEMDEN KALDIRILMASINA** karar verilir.
    4. Bu kararın tebliğinden itibaren **3 AY İÇİNDE** eksik yatırılarak dosya işleme konulmazsa **DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASINA** karar verilir.

DAVALARIN KARARA BAĞLANMASI

- Konular aydınlandığında meseleler sırasıyla oya sunulur ve karara bağlanır.
- Kararda şu hususlar bulunur;
  - Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları yahut ünvanları ve adresleri,
  - Davacının ileri sürdüğü olayların ve dayandığı hukuki sebeplerin özeti işlem sonucu ile davalının savunmasının özeti,
  - Danıştay'da görülen davalarda tetkik hâkimi ve savcının ad ve soyadları ile düşünceleri,
  - Duruşmalı davalarda duruşma yapılıp yapılmadığı, yapılmış ise hazır bulunan taraflar ve vekil veya temsilcilerin ad ve soyadları,
  - Kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi ve hüküm; tazminat davalarında hükmedilen tazminat miktarı,
  - Yargılama giderleri ve hangi tarafa yükletildiği,
  - Kararın tarihi ve oy birliği ile mi, oy çokluğu ile mi verildiği,
  - Kararı veren mahkeme başkan ve üyelerinin veya hâkimin ad ve soyadları ve imzaları ve varsa karşı oyları,
  - Kararı veren dairenin veya mahkemenin adı ve dosyanın esas ve karar numarası belirtilir.

KARARLARIN SONUÇLARI

- Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak **30 GÜNÜ** geçemez.
- Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.
- Danıştay, bölge idare mahkemesi, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idare mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açabilir.
- Mahkeme kararlarının süresi içinde kamu görevlilerince yerine getirilememesi hâlinde tazminat davası ancak ilgili idare aleyhine açılabilir.
- Vergi uyuşmazlıklarına ilişkin mahkeme kararlarının idareye tebliğinden sonra bu kararlara göre tespit edilecek vergi, resim, harçlar ve benzeri mali yükümler ile zam ve cezaların miktarı ilgili idarece mükelleflere bildirilir.
- Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/07/1953 Tarihli ve 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 48'inci maddesine göre belirlenen tecil faiz oranında hesaplanacak faiz ödenir. Ancak mahkeme kararının davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez.

ARA VERME

- Bölge idare ve vergi mahkemeleri her yıl bir eylülde başlamak üzere, **20 TEMMUZDAN 31 AĞUSTOSA KADAR** çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dahil olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan ve sadece bir idare veya bir vergi dairesi bulunan yerlerdeki idari yargı mercileri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar. Bu mahkemeler,62'nci maddelerdeki sınırlamaya tabi olmaksızın görevlerine devam ederler.
- Ara verme süresi içinde; bölge idare mahkemesi başkanının önerisi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Kurulunca, her bölge idare mahkemesi merkezinde idare ve vergi mahkemesi başkan ve üyeleri arasından görevlendirilecek üç hâkimin katıldığı bir nöbetçi mahkeme kurulur. Nöbetçi kalanlardan en kıdemli başkan, yoksa en kıdemli üye nöbetçi mahkemenin başkanlığını yapar.
- Danıştay Kanunu'na göre ise; ara verme süresi içinde çalışmak üzere 1 daire başkanı ile 4 üyeden ve 1 yedek üyeden oluşan bir nöbetçi daire kurulur. Yedek üye aynı zamanda genel sekreterlik görevini yürütür. Bu dairenin başkan ve üyelerini Başkanlar Kurulu seçer. Ara vermede Danıştay Başkanına bu nöbetçi dairenin başkanı vekâlet eder.
- Çalışmaya ara vermeden yararlanamayanlar ve nöbetçi kalanların yıllık izin hakları saklıdır.
- Nöbetçi mahkemenin görevleri şunlardır:
  - Yürütmenin durdurulmasına ve delillerin tespitine ait işler,
  - Kanunen belli süre içinde karara bağlanması gereken işler.
  - Tutuklu memurlar hakkında Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatı hükümlerine göre Danıştay'a gelen işler.

DİKKAT!!!: Bilirkişi incelemesi yaptırılmasına ait işler ve idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken işlem olup olmadığının saptanmasına ait işler nöbetçi mahkemenin çalışmaya ara verme süresi içinde görebileceği işlerden değildir.

BAĞLANTILI DAVALAR

- Bağlantının varlığına taraflardan birinin istemi üzerine veya resen mahkemece karar verilir.
- Bağlantılı davalardan biri Danıştay'da ise dava dosyası Danıştay'a gönderilir.
- Bağlantılı davalar değişik BİM yargı çevresindeyse Danıştay karar verir.
- Bağlantılı davalar aynı BİM yargı çevresindeyse o yerdeki BİM karar verir.
- Bağlantı hakkında karar verilinceye kadar usul işlemleri durur.
- Bağlantı iddiaları mahkemelerce kabul edilmediği takdirde, bu hususta verilen ara kararı taraflara tebliğ edilir. Taraflar tebliğ tarihini izleyen **15 GÜN İÇİNDE** itiraz edebilirler.
- Bağlantının bulunup bulunmadığı konusundaki BİM ve Danıştay kararları kesindir.

BAĞLANTININ İNCELENMESİ

- Bağlantının Danıştay tarafından incelenmesi şu şekilde olur:
  1. Danıştay'ın dava konusu uyuşmazlığı incelemeye yetkili dairesi, bağlantılı dava dosyalarını öncelikle ve ivedilikle inceler ve karar verir.
  2. Danıştay bağlantının bulunduğuna karar verdiği takdirde:
     - Davalardan biri Danıştay'da açılmış ve çözümlenmesi Danıştay'ın görevine

dahil bir uyuşmazlıkla ilgili ise, davaların tümü Danıştay'da görülür ve durum ilgili mahkemelere ve taraflara bildirilir.

- Davaların çözümlenmesi, ayrı bölge idare mahkemesinin yargı çevresindeki idare veya vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıklarla ilgili ise Danıştay'ın ilgili dairesi yetkili mahkemeyi kararında belirtir ve dosyaları bu mahkemeye göndererek diğer mahkemeye veya mahkemelere durumu bildirir. Yetkili mahkeme de durumu ilgilileri duyurur.
- Danıştay tarafından verilen karar bağlantı bulunmadığı yolunda ise, dosyalar ilgili mahkemelere geri gönderilir.

- Bağlantının Bölge İdare Mahkemesi tarafından incelenmesi ise şu şekilde olur:
  1. Bölge idare mahkemesi bağlantılı dava dosyalarını öncelikle ve ivedilikle inceler ve kararını verir.
  2. Bölge idare mahkemesince verilen karar, bağlantının bulunduğu yolunda ise, yetkili mahkeme kararda belirtilmek suretiyle dosyalar yetkili mahkemeye gönderilir. Durum ayrıca diğer mahkemeye de duyurulur. Yetkili kılınan mahkeme durumu ilgililere bildirir.
  3. Bölge idare mahkemesince verilen karar bağlantı olmadığı yolunda ise, dosyalar ilgili mahkemelere geri gönderilir.

GÖREVSİZLİK VE YETKİSİZLİK

- İdare ve vergi mahkemeleri, idari yargının görev alanına giren bir davada görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle davanın reddine karar verilirse dosyayı Danıştay'a veya görevli ve yetkili idare ve vergi mahkemesine gönderirler.
  - Görevsizlik sebebiyle gönderilen dosyalarda Danıştay, davayı görevi içinde görmezse dosyayı görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine karar verir.
  - Görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle dosyanın gönderildiği mahkeme kendisini görevsiz veya yetkisiz gördüğü takdirde, söz konusu mahkeme ile ilk görevsizlik veya yetkisizlik kararını veren mahkeme aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde ise, uyuşmazlık bölge idare mahkemesince, aksi halde Danıştay tarafından çözümlenir.
- Görev ve yetki uyuşmazlıklarında Danıştay ve bölge idare mahkemesince verilen kararlar ilgili mahkemelere bildirilir ve bu husus taraflara tebliğ olunur.
- Danıştay ve bölge idare mahkemesince görev ve yetki uyuşmazlıkları ile ilgili olarak verilen karar kesindir.
- Görevli ve yetkili kılınan mahkemeye yeniden dava açılması halinde harç alınmaz.

MERCİ TAYİNİ

- Merci tayini şu hâllerde gündeme gelebilir:
  - Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıkması
  - İki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edilmesi
  - İki mahkemenin de aynı davaya bakmaya yetkili olduklarına karar vermeleri
- Yukarıda sayılan hallerde tarafların veya mahkemelerin istemi üzerine merci tayini için;

  - Uyuşmazlığın aynı yargı çevresindeki mahkeme veya mahkemeler arasında çıkması hâlinde, o yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine,
  - Diğer hallerde Danıştay'a gönderilir.
- Danıştay veya BİM'in bu konuda vereceği kararlar kesindir.

İVEDİ YARGILAMA USULÜ

- İvedi yargılama usulü aşağıda sayılan işlemlerden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanır:
  - İhaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri,
  - Acele kamulaştırma işlemleri,
  - Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları,
  - Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri,
  - Çevre Kanunu uyarınca idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar,
  - Afet Riski Alanlarının Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Cumhurbaşkanı kararları.
- İvedi yargılama usulünde **DAVA AÇMA SÜRESİ 30 GÜNDÜR.**
- İYUK'un 11'inci maddesi hükümleri uygulanmaz. (idareye başvuru)
- **7 GÜN İÇİNDE İLK İNCELEME** yapılır ve dava dilekçesi ile ekleri tebliğe çıkarılır.
- Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren **15 GÜN** olup, bu süre **BİR DEFAYA MAHSUS OLMAK ÜZERE EN FAZLA 15 GÜN UZATILABİLİR**. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır.
- Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez.
- Bu davalar dosyanın tekemmülünden itibaren **EN GEÇ 1 AY İÇİNDE** karara bağlanır. Ara karar verilmesi, bilirkişi incelemesi ya da duruşma yapılması gibi işlemler ivedilikle sonuçlandırılır.
- Verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren **15 GÜN İÇİNDE** doğrudan temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz dilekçeleri **3 GÜN İÇİNDE** incelenir ve tebliğe çıkarılır. Temyiz dilekçelerinde cevap verme süresi **15 GÜNDÜR**. Temyiz istemi **EN GEÇ 2 AY İÇİNDE** karara bağlanır. Karar **EN GEÇ 1 AY İÇİNDE** tebliğe çıkarılır.
- Danıştay evrak üzerinde yaptığı inceleme sonunda, maddi vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yetkili görürse veya temyiz sadece hukuki noktalara ilişkin ise temyiz olunan karardaki maddi yanlışlıların düzeltilmesi mümkün ise işin esası hakkında karar verir. Aksi halde gerekli incelemeye tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk incelene üzerine verilen kararlara karşı yapılan temyizi haklı bulduğu hallerde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir. Temyiz üzerine verilen kararlar kesindir.

MERKEZİ VE ORTAK SINAVLARA İLİŞKİN YARGILAMA USULÜ

- Milli Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan merkezi ve ortak sınavlarda dava açma süresi **10 GÜNDÜR.**
- İYUK'un 11'inci maddesi hükümleri uygulanmaz.
- **7 GÜN İÇİNDE İLK İNCELEME** yapılır ve dava dilekçesi ile ekleri tebliğe çıkarılır.
- Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren **3 GÜN** olup, bu süre **BİR DEFAYA**

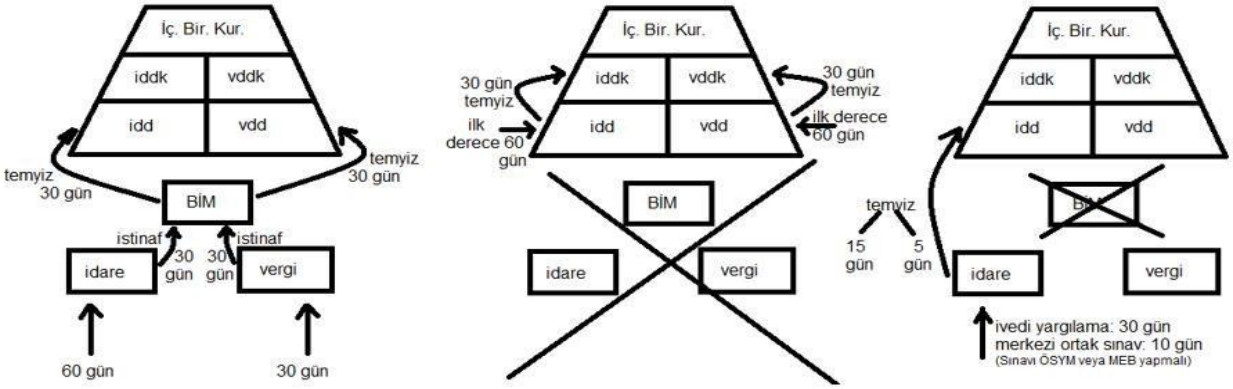
MAHSUS OLMAK ÜZERE EN FAZLA 3 GÜN UZATILABİLİR. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır.

- Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez.
- Bu davalar dosyanın tekemmülünden itibaren **EN GEÇ 15 GÜN İÇİNDE** karara bağlanır. Ara kararın verilmesi, keşif, bilirkişi incelmesi ya da duruşma yapılması gibi işlemler ivedilikle sonuçlandırılır.
- Verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren **5 GÜN İÇİNDE** doğrudan temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz dilekçeleri **3 GÜN İÇİNDE** incelenir ve tebliğe çıkarılır. Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi **5 GÜNDÜR**. Temyiz istemi **EN GEÇ 15 GÜN İÇİNDE** karara bağlanır. Karar en geç **7 GÜN İÇİNDE** tebliğe çıkarılır.
- Danıştay evrak üzerinde yaptığı inceleme sonunda, maddi vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yetkili görürse veya temyiz sadece hukuki noktalara ilişkin ise temyiz olunan karardaki maddi yanlışlıların düzeltilmesi mümkün ise işin esası hakkında karar verir. Aksi halde gerekli incelemeye tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk incelene üzerine verilen kararlara karşı yapılan temyizi haklı bulduğu hallerde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir. Temyiz üzerine verilen kararlar kesindir.
- Milli Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan merkezi ve ortak sınavlar, bu sınavlara ilişkin iş ve işlemler ile sınav sonuçları hakkında açılan davalarda verilen yürütmenin durdurulması ve iptal kararları, söz konusu sınava katılan kişilerin lehine sonuç doğuracak şekilde uygulanır.

	GENEL YARGILAMA USULÜ	**İVEDİ YARGILAMA**	**MERKEZİ ORTAK SINAV**
DAVAAÇMA	**60GÜN**	**30GÜN**	**10GÜN**
İLK İNCELEME	**15GÜN**	**7GÜN**	**7GÜN**
SAVUNMA	**30GÜN**	**15-15**	**3-3**
KARAR	**6AY**	**1AY**	**15GÜN**
TEMYİZ	**30GÜN**	**15GÜN**	**5GÜN**
İNCELEME	**----**	**3GÜN**	**3GÜN**
CEVAP VERME	**30GÜN**	**15GÜN**	**5GÜN**
KARAR		**2AY**	**15GÜN**
TEBLİĞ	**7GÜN**	**1AY**	**7GÜN**
YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA İTİRAZ	**7GÜN**	**İTİRAZ EDİLEMEZ**	**İTİRAZ EDİLEMEZ**
İYUK 11	**UYGULANIR**	**UYGULANMAZ**	**UYGULANMAZ**

4.BÖLÜM: KANUN YOLLARI

OLAĞAN KANUN YOLLARI Kesinleşmemiş yargı kararlarına karşı başvurulan ve onların kesinleşmesine engel olan kanun yollarıdır.		**OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI** Kesinleşmiş yargı kararlarına karşı başvurulan ve kural olarak kararın yerine getirilmesine engel olmayan kanun yollarıdır.	
İSTİNAF	**TEMYİZ**	**YARGILAMANIN YENİLENMESİ**	**KANUN YARARINA TEMYİZ**
30 GÜN	30 GÜN 15 GÜN 5 GÜN 7 GÜN	60 GÜN 1 YIL 10 YIL	SÜRE YOK

İSTİNAF

- İdare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda farklı bir kanun yolu öngörülmüş olsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren **30 GÜN İÇİNDE** istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak konusu 5000 Türk Lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz.
- İstinaf, temyizin şekil ve usullerine tabidir. İstinaf başvurusuna konu olacak kararlara karşı yapılan kanun yolu başvurularında dilekçelerdeki hitap ve istekle bağlı kalınmaksızın dosyalar bölge idare mahkemesine gönderilir.
- Bölge İdare Mahkemesi yaptığı inceleme sonucunda şu kararları verebilir:
  - İlk derece mahkemesi kararını hukuka uygun bulursa istinaf başvurusunun reddine karar verir.(ONAMA)Karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise gerekli düzeltmeyi yaparak aynı kararı verir.
  - İlk derece mahkemesi kararını hukuka uygun bulmadığı takdirde istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verir. Bu halde bölge idare mahkemesi işin esası hakkında yeniden karar verir.
  - BİM, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunu haklı bulduğu, davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut ret edilmiş veya yasaklanmış hâkim tarafından bakılmış olması hallerinde, istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı ilgili mahkemeye gönderir. Bölge idare mahkemesi bu fıkra uyarınca verilen kararları kesindir.

- Bölge idare mahkemelerinin 46'ncı maddeye göre temyize açık olmayan kararları kesindir.
- İstinaf başvurusuna konu edilen kararı veren ya da karara katılan hâkim, aynı davanın istinaf yoluyla bölge idare mahkemesince incelemesinde bulunamaz.
- İvedi yargılama usulüne tabi olan davalarda istinaf yoluna başvurulamaz.
- Bölge idare mahkemesi istinaf incelemesi sonucunda değiştirerek onama yapamaz.

TEMYİZ

- Temyiz yoluna üç durumda gidilebilir:
  - Bölge idare mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna gidilebilir (Bu şekilde temyiz yoluna gidebilmek için İYUK 46. maddedeki belirtilen durumlardan birinin mevcut olması gerekir). Temyiz süresi bu durumda **30 GÜNDÜR**.
  - İdare veya vergi mahkemelerine açılan davalarda ivedi yargılama usulüne ya da merkezi ortak sınavlara ilişkin davalardan biri var ise bu durumda istinaf yoluna gidilemeyeceği için doğrudan temyiz yoluna gidilebilir. İvedi yargılamaya tabi bir dava ise temyiz süresi **15 GÜN**; merkezi ortak sınavlara ilişkin bir dava ise temyiz süresi **5 GÜNDÜR.**
  - Danıştay'ın ilk derece olarak baktığı davalarda idari dava dairelerinin verdiği kararlara karşı idari dava daireleri kuruluna; vergi dava dairelerinin verdiği karara karşı vergi dava daireleri kuruluna temyiz yoluna gidilebilir. Bu durumda temyiz süresi **30 GÜNDÜR**.

İYUK MADDE 46

- Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin aşağıda sayılan davalar hakkında verdikleri kararlar, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştay'da, kararın tebliğinden itibaren **30 GÜN İÇİNDE** temyiz edilebilir:
  - Düzenleyici işlemlere karşı açılan iptal davaları,
  - Konusu yüz bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar,
  - Belli bir meslekten, kamu görevinden veya öğrencilik statüsünden çıkarılma sonucunu doğuran işlemlere karşı açılan iptal davaları,
  - Belli bir ticari faaliyetin icrasını süresiz veya otuz gün yahut daha uzun süreyle engelleyen işlemlere karşı açılan iptal davaları,
  - Müşterek kararnameyle yapılan atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri ile daire başkanı ve daha üst düzey kamu görevlilerinin atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri hakkında açılan iptal davaları,
  - İmar planları, parselasyon işlemlerinden kaynaklanan davalar,
  - Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ve Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunca itiraz üzerine verilen kararlar ile 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun uygulanmasından doğan davalar,
  - Maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile ilgili mevzuatın uygulanmasına ilişkin işlemlere karşı açılan davalar,

- Ülke çapında uygulanan öğrenim ya da bir meslek veya sanatın icrası veyahut kamu hizmetine giriş amacıyla yapılan sınavlar hakkında açılan davalar,
- Liman, kruvaziyer limanı, yat limanı, marina, iskele, rıhtım, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı boru hattı gibi kıyı tesislerine işletme izni verilmesine ilişkin mevzuatın uygulanmasından doğan davalar,
- 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanunun uygulanmasından ve 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından doğan davalar,
- 6/6/1985 Tarihli ve 3218 Sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun uygulanmasından doğan davalar,
- 3/7/2005 Tarihli ve 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun uygulanmasından doğan davalar,
- Düzenleyici ve denetleyici kurullar tarafından görevli oldukları piyasa veya sektörle ilgili olarak alınan kararlara karşı açılan davalar.

- Temyiz istemleri Danıştay Başkanlığına hitaben yazılır.
- Temyiz dilekçelerinin İYUK 3'üncü madde esaslarına göre düzenlenmesi gereklidir, düzenlenmemiş ise eksikliklerin **15 GÜN İÇİNDE** tamamlatılması hususu (idare mahkemelerinde 30 gün),kararı veren Danıştay veya bölge idare mahkemesince ilgiliye tebliğ olunur. Bu süre eksiklikler tamamlanmazsa **TEMYİZ İSTEMİNDE BULUNULMAMIŞ SAYILMASINA** Danıştay veya bölge idare mahkemesince karar verilir.
- Temyiz dilekçeleri, ilgisine göre bölge idare mahkemesine, Danıştay'a veya 4'üncü maddede belirtilen mercilere verilir ve kararı veren bölge idare mahkemesi veya Danıştay tarafından karşı tarafa tebliğ edilir. Karşı taraf tebliğ tarihini izleyen **30 GÜN İÇİNDE** cevap verebilir. Cevap veren, kararı süresinde temyiz etmemiş olsa bile düzenleyeceği dilekçesinde temyiz isteminde bulunabilir. Bu takdirde bu dilekçeler temyiz dilekçesi yerine geçer.
- Temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren; merci tarafından verilecek **7 GÜNLÜK** (idare mahkemelerinde 30 gün) süre içerisinde tamamlanması, aksi halde temyizden vazgeçilmiş sayılacağı hususu temyiz edene yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içerisinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, ilgili merci, **KARARIN TEMYİZ EDİLMEMİŞ SAYILMASINA KARAR VERİR**. Temyizin kanuni süre geçtikten sonra yapılması veya kesin bir karar hakkında olması halinde de kararı veren merci ,**TEMYİZ İSTEMİNİN REDDİNE** karar verir. İlgili merciin bu kararları ile bu maddenin 2'inci fıkrasında belirtilen temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren **7 GÜN İÇİNDE** temyiz yoluna başvurulabilir. Danıştay'ın bu konuda vermiş olduğu karar kesindir.
- Temyiz incelemesi sonunda Danıştay;
  - Kararı hukuka uygun bulursa onar. Kararın sonucu hukuka uygun olmakla birlikte gösterilen gerekçeyi doğru bulmaz veya eksik bulursa, kararı, gerekçesini değiştirerek onar.
  - Kararda yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmayan maddi hatalar ile düzeltilmesi mümkün eksiklik veya yanlışlıklar varsa kararı düzelterek onar.
  - Görev ve yetki dışında bir işe bakılmış olması, hukuka aykırı karar verilmesi, usul hükümlerinin uygulanmasında kararı etkileyebilecek nitelikte hata veya eksikliklerin bulunması, sebeplerinden dolayı incelenen kararı bozar.

- Temyize konu edilen kararı veren ya da karara katılan hâkim aynı davanın temyiz incelemesinde görev alamaz.
- Temyiz mercii, temyiz ve cevap dilekçelerinde sürülen temyiz sebepleri ile bağlı değildir.
- Temyiz incelemesi sonucunda verilen karar, dosyayla birlikte kararı veren mercie gönderilir. Ancak Danıştay ilgili dairesinin onamaya ilişkin kararları, dosyayla birlikte kararı veren ilk derece mahkemesine, kararın bir örneği de bölge idare mahkemesine gönderilir. Bu kararlar, dosyanın geldiği tarihten itibaren **7 GÜN İÇİNDE** taraflara tebliğe çıkarılır.
- Temyiz incelemesi sonucunda verilen bozma kararı üzerine ilgili merci, dosyayı öncelikle inceler ve varsa gerekli tahkik işlemlerini tamamlayarak yeniden karar verir.
- Bölge idare mahkemesi, Danıştay tarafından verilen bozma kararına uyabileceği gibi kararında ısrar da edebilir.
  - Danıştay'ın bozma kararına uyulduğu takdirde, bu kararın temyiz incelemesi, bozma kararına uygunlukla sınırlı olarak yapılır.
  - Bölge idare mahkemesi, bozmaya uymayarak kararında ısrar ederse, ısrar kararının temyizi hâlinde, talep, konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurulunca incelenir ve karara bağlanır. Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları kararlarına uyulması zorunludur.

KANUN YARINA TEMYİZ

- İdare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar ile istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabilir.
- Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozulur. Bu bozma kararı, **DAHA ÖNCE KESİNLEŞMİŞ OLAN MERCİ KARARININ HUKUKİ SONUÇLARINI KALDIRMAZ.**
- Bozma kararının bir örneği ilgili bakanlığa gönderilir ve Resmî Gazete'de yayımlanır.

YARGILANMANIN YENİLENMESİ

- Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istenebilir.
  a) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması, (60 gün)
  b) Karara esas olarak alınan belgenin, sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu mahkeme veya resmi bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da, yargılamanın yenilenmesini isteyen kimsenin karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması, (60 gün)
  c) Karara esas olarak alınan bir ilam hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması, (60 gün)
  d) Bilirkişinin kasıtla gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunun mahkeme kararıyla belirlenmesi, (60 gün)

e) Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması, (60gün)
f) Vekil veya kanuni temsilci olmayan kimseler ile davanın görülüp karara bağlanmış bulunması, (60 gün)
g) Çekinmeye mecbur olan başkan, üye veya hâkimin katılmasıyla karar verilmiş olması, (60 gün)
h) Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması, (10 yıl)
i) Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya hüküm aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi, (1 yıl)

- Yargılamanın yenilenmesi istekleri esas kararı vermiş olan mahkemece karara bağlanır.
- Yargılamanın yenilenmesi süresi, (h) bendinde yazılı sebep için on yıl, (ı) bendinde yazılı sebep için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl ve diğer sebepler için altmış gündür. Bu süreler, dayanılan sebebin istemde bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden başlatılarak hesaplanır.
- Karşı tarafın savunması alındıktan sonra istekler incelenir ve kanunda yazılı sebepler varsa davaya yeniden bakılarak karar verilir. Yargılanmanın yenilenmesi istemleri, kanunda yazılı sebeplere dayanmıyor ise, istemin reddine karar verilir. Yargılanmanın yenilenmesi istemlerinde duruşma yapılması görevli daire veya mahkemenin kararına bağlıdır.

İYUK – HMK İLİŞKİSİ

HMK'YA GÖNDERME OLMAYAN DURUMLAR	HMK'YA ATIF YAPILAN DURUMLAR	HEM İYUK'TA DÜZENLEME OLAN HEM DE HMK'YA ATIF YAPILAN DURUMLAR
• Sürelerin hesaplanması • Tanık dinleme ve yemin • İhtiyati tedbir • İstinabe • İkrar • Islah • Süreler	• Hâkimin davaya bakmaktan yasaklılığı ve reddi • Ehliyet • Üçüncü şahsın davaya katılması • Davanın ihbarı (Danıştay, mahkeme veya hâkim tarafından resen yapılır.) • Tarafların vekilleri • Feragat ve kabul • Mukabil dava • Teminat • Keşif • Delillerin tespiti • Bilirkişi (Danıştay, mahkeme veya hâkim tarafından resen yapılır.) • Yargılama giderleri • Dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi • Adlî yardım • Duruşma sırasında tarafların mahkemenin sükûnunu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında	• Hâkimin çekinmesi • Delil tespiti